

ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ ΑΡΜΟΝΙΑ
Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
19-4-2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 8

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίου, Ἐν βουλῇ Μαντιθέῳ δοκιμαζομένῳ ἀπολογία

Ἡμᾶς γάρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.

καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἵππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

ἐμέ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. καίτοι πᾶσι ῥᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἵππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱππάρχους κεχειροτονημένους. ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαὶν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

Ἐγὼ γάρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφοράς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφάς ἐξέδωκα ἐπιδούς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν δ' ἀδελφόν οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲν πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβάς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθαι μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα **τούτους** περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους, καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να διορθώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, ὥστε να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κειμένου που σας δίνεται, κάνοντας παραπομπές στο πρωτότυπο κείμενο.

1. Ο απολογούμενος βρισκόταν στην Αθήνα την εποχή που γκρεμίστηκαν τα μακρὰ τεῖχη.
2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ὅτι σε κάθε δικαστικὴ διαμάχη ο κατηγορούμενος οφείλει να λογοδοτεῖ για τη ζωή του.
3. Είναι λογικό να κρίνεται η συμμετοχή στο σώμα των ιππέων ἀπὸ την αναγραφή στο σανίδιο.
4. Στο παρελθόν είχαν διατυπωθεῖ καὶ ἄλλες κατηγορίες για το πρόσωπο του Μαντίθεου.
5. Οι κατάλογοι των φυλάρχων είχαν ἀντίστοιχη ἀποδεικτικὴ ἰσχύ με τα σανίδια.
6. Οι συνομήλικοι του αγορητὴ ἔτρεφαν ἀρνητικὰ αἰσθήματα για εκείνον επειδὴ διέφερε ὡς προς τον τρόπο που εκείνοι διασκέδαζαν. (μονάδες 6)

A2. *έν τούτῳ γάρ πολλοί, ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἱππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν, πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας: Να γράψετε τους ὅρους του κειμένου στους οποίους αναφέρονται οι υπογραμμισμένες δεικτικές αντωνυμίες. (μονάδες 4)*

Μονάδες 10

B1. *Ποιο σχῆμα λόγου κυριαρχεῖ στο ἀπόσπασμα «Ἐγὼ γάρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης ...οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ»; Να ἐξηγήσετε τι ἐπιτυγχάνει ως προς το περιεχόμενο ἀλλὰ και το ὕφος του κειμένου, λαμβάνοντας ὑπόψη ὅτι πρόκειται για δοκιμασία.*

Μονάδες 10

B2. *Αφού μελετήσετε το ἀπόσπασμα ἀπὸ τον λόγο «ὑπὲρ Μαντιθέου» και το παρακάτω κείμενο:*

α. *να ἀναφέρετε τους λόγους για τους οποίους θεσπίστηκε ἡ δοκιμασία ως δημοκρατικός θεσμός.*

β. *να ἐντοπίσετε αν παρουσιάζονται ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με την ἀξιοπιστία του «σανιδίου», ὅπως αὐτή περιγράφεται στο κείμενο «ὑπὲρ Μαντιθέου».*

«Αὐτὰ κυρίως να ἐξετάσετε· κι ἐκεῖνο να ἀναλογιστεῖτε, ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς που θέσπισε τὸ νόμο για τὴ «δοκιμασία», τὸν θέσπισε κατεξοχὴν για ὅσους ἀσκησαν ἐξουσία κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ολιγαρχίας, πιστεύοντας πως εἶναι παρανοϊκὸ ἀν ἐκεῖνοι, ἐξαιτίας τῶν ὁποίων καταλύθηκε ἡ δημοκρατία, θὰ κυβερνήσουν πάλι στὴν ἴδια τὴν πόλη και θὰ γίνουν κυρίαρχοι, στους νόμους και στὴν πόλη, τὴν ὁποία διοικώντας λίγο νωρίτερα, τόσο αἰσχρὰ και βᾶναυσα τὴν ἐβλάψαν. Ὡστε πρέπει να μὴν «πάρτε στα ἀψήφιστα» τὴ διαδικασία τῆς «δοκιμασίας» κι οὐτε να υποβαθμίσετε τὴν ὑπόθεση θεωρώντας τὴν ἀσήμαντη, ἀλλὰ να ἔχετε τα μάτια σας ορθάνοιχτα· γιατί, ἀπὸ τὴ σωστὴ ἀσκηση τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τον κάθε ἀρχοντα χωριστὰ σώζεται τὸ πολίτευμα και ἡ πόλη. Και ἀν ἐξεταζόταν τώρα για να ἐγκριθεῖ ἡ ἐκλογή του ως βουλευτὴ ἢ διότι, ἀνήκοντας αὐτὸς στους ἱππεῖς, τὴν ἐποχὴ τῶν τριάντα τυράννων εἶχε συμπεριληφθεῖ και γραφεῖ τὸ ὄνομά του στις ξύλινες πινακίδες, θὰ τον ἀποκλείατε (ἀπὸ τὸ ἀξίωμα) χωρὶς τὴν ἀνάγκη παράστασης κατηγοροῦ. Τώρα, που ἀποδεικνύεται ἀναντίρρητα ὅτι ὄχι μόνο ὑπηρετήσε στὴν τάξη τῶν ἱπέων και

όχι μόνο ότι διετέλεσε βουλευτής, αλλά ότι ήταν υπονομευτής της δημοκρατίας, δεν θα κάνατε ανοησία, αν δείξετε ότι δεν έχετε την ίδια γνώμη γι' αυτόν;»

Λυσίας, Περί τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας, 9-10

Μονάδες 10

B3. α. Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με τους κατάλληλους όρους από τη στήλη Β.

(Μονάδες 5)

1. ανάμνηση	A. προσίμιον
2. ηθοποιία	B. διήγησις
3. γνώμες	Γ. πίστις
4. σαφήνεια και πειστικότητα	Δ. επίλογος
5. εὐνοία	
6. διαθήκη	
7. ιστορικό παράδειγμα	
8. αποτροπή	
9. κοινοί τόποι	
10. πρόσεξις	

β. Να συμπληρώσετε τις κατάλληλες ημερομηνίες. (Μονάδες 5)

Κορινθιακοί Πόλεμοι: _____

Κατάλυση τυρρανίδων στη Σικελία: μετά το _____

Άφιξη Γοργία στην Αθήνα: _____

Περιορισμός αρμοδιοτήτων Αρείου Πάγου: _____

Γέννηση και θάνατος Λυσία: _____

Μονάδες 10

B4. [...]άλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. [...] ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Αἰφύ εντοπίσετε τα ἀπαρέμφατα του ανωτέρω χωρίου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό για το καθένα.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πολύβιος Ιστορία 1, 1, 1-4

Το πρώτο βιβλίο των Ιστοριών αποτελεί το προοίμιο του έργου του Πολύβιου. Σκοπός του ιστορικού είναι να παρουσιάσει τον σκοπό της συγγραφής του έργου του, να επισημάνει τις διαφορές του από το έργο των προκατόχων του, να τονίσει τη συνεισφορά του στον κλάδο της ιστοριογραφίας και να κεντρίσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Στο παρακάτω απόσπασμα από το προοίμιο ο Πολύβιος αναφέρεται στη γενική ωφέλεια από τη γνώση της ιστορίας αλλά και την ιδιαίτερη σημασία των γεγονότων που πρόκειται να εξιστορήσει.

εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράφουσι τὰς πράξεις παραλελειφθαι συνέβαινε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἔπαινον, ἴσως ἀναγκαῖον ἦν τὸ προτρέπεσθαι πάντας πρὸς τὴν αἴρεσιν καὶ παραδοχὴν τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων διὰ τὸ μηδεμίαν ἑτοιμοτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διόρθωσιν τῆς τῶν προγεγενημένων πράξεων ἐπιστήμης. ἐπεὶ δ' οὐ τινες οὐδ' ἐπὶ ποσόν, ἀλλὰ πάντες ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀρχῇ καὶ τέλει κέχρηται τούτῳ, φάσκοντες ἀληθινωτάτην μὲν εἶναι παιδείαν καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας μάθησιν, ἐναργεστάτην δὲ καὶ μόνην διδάσκαλον τοῦ δύνασθαι τὰς τῆς τύχης μεταβολὰς γενναίως ὑποφέρειν τὴν τῶν ἀλλοτρίων περιπετειῶν ὑπόμνησιν, δῆλον ὡς οὐδενὶ μὲν ἂν δόξαι καθήκειν περὶ τῶν καλῶς καὶ πολλοῖς εἰρημένων ταυτολογεῖν, ἥκιστα δ' ἡμῖν. αὐτὸ γὰρ τὸ παράδοξον τῶν πράξεων, ὑπὲρ ὧν προηγήμεθα γράφειν, ἰκανόν ἐστι προκαλέσασθαι καὶ παρορμηῆσαι πάντα καὶ νέον καὶ πρεσβύτερον πρὸς τὴν ἔντευξιν τῆς πραγματείας.

- ἐτοῖμος καὶ ἔτοιμος: εύκολος, πρόθυμος
- ἐναργής: φανερός, σαφής
- καθήκει: εἶναι πρέπον

Γ1. Να αποδώσετε το απόσπασμα στα νέα ελληνικά: «εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράφουσι... καὶ πολλοῖς εἰρημένων ταυτολογεῖν».

Μονάδες 20

**Γ2. Ποια είναι, σύμφωνα με τον Πολύβιο, η ωφέλεια από τη γνώση της ιστορίας ;
Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένα χωρία του αρχαίου κειμένου.**

Μονάδες 10

Γ3.α. «ἴσως ἀναγκαῖον ἦν τὸ προτρέπεσθαι πάντας πρὸς τὴν αἴρεσιν καὶ παραδοχὴν τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων διὰ τὸ μηδεμίαν ἐτοιμοτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διόρθωσιν τῆς τῶν προγεγενημένων πράξεων ἐπιστήμης»: **Να εντοπίσετε στο παραπάνω απόσπασμα δύο ουσιαστικά τρίτης κλίσης και να γράψετε για το καθένα τη δοτική πτώση του πληθυντικού αριθμού.** (μονάδες 2)

Γ3.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα: (μονάδες 4)

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
καλῶς		
πολλοῖς		

Γ3.γ. «αὐτὸ γὰρ τὸ παράδοξον τῶν πράξεων, ὑπὲρ ὧν προηρήμεθα γράφειν», «πάντες ὡς ἔπος εἶπεῖν ἀρχῆ καὶ τέλει κέχρηται τούτῳ»: **Να γράψετε για το πρώτο υπογραμμισμένο ρήμα το ίδιο πρόσωπο στον παρατατικό και στην οριστική του αορίστου β' και για το δεύτερο ρήμα το δεύτερο πρόσωπο του ενικού αριθμού στην οριστική και ευκτική του ενεστώτα.** (μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4.α. «φάσκοντες ἀληθινωτάτην μὲν εἶναι παιδείαν καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις τὴν ἐκ τῆς ιστορίας μάθησιν»: **Να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.** (μονάδες 5)

Γ4.β. Να γράψετε το είδος και τον συντακτικό ρόλο των υπογραμμισμένων απαρέμφάτων. (μονάδες 3)

- εί μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράφουσι τὰς πράξεις παραλελειφθαι συνέβαινε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἔπαινον, ἴσως ἀναγκαῖον ἦν τὸ προτρέπεσθαι πάντας πρὸς τὴν αἵρεσιν καὶ παραδοχὴν τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων
- ἐναργεστάτην δὲ καὶ μόνην διδάσκαλον τοῦ δύνασθαι τὰς τῆς τύχης μεταβολὰς γενναίως ὑποφέρειν τὴν τῶν ἀλλοτρίων περιπετειῶν ὑπόμνησιν..

Γ4.γ. «δῆλον ὡς οὐδενὶ μὲν ἂν δόξαι καθήκειν περὶ τῶν καλῶς καὶ πολλοῖς εἰρημένων ταυτολογεῖν»: **Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να αιτιολογήσετε την ἐγκλίση με την οποία εκφέρεται και να προσδιορίσετε τον συντακτικό της ρόλο. (μονάδες 2)**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΡΑΒΑ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ